

Kalendarz 2024

Z myślą o przyszłości – chrońmy i dbajmy o środowisko

Batalion i rybitwa białoskrzydła / fot. Jakub Spodymek

Sfinansowano ze środków
**NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ**

Kalendarz 2024

Z myślą o przyszłości – chrońmy i dbajmy o środowisko

Tekst:

Beata Głębocka, Piotr Tałałaj

Opracowanie:

Beata Głębocka

Autorzy zdjęć:

Jakub Spodymek, Piotr Tałałaj, Błażej Felczak,
Beata Głębocka, Przemysław Kumorek

Wydawca:

Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza 8, 19-110 Goniądz

Skład i druk:

Printing House, Szkolna 30, 05-091 Ząbki

Kalendarz został wydany w ramach przedsięwzięcia:

Program aktywnej edukacji prowadzonej przez Biebrzański Park Narodowy pn. „Z myślą o przyszłości – chrońmy i dbajmy o środowisko”, w zakresie programu priorytetowego Edukacja ekologiczna na lata 2021-2025.

Kalendarz został sfinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Za treści zawarte w kalendarzu odpowiada wyłącznie Biebrzański Park Narodowy.

Wielu z nas rozpoczynając nowy rok kalendarzowy czyni różnorakie postanowienia. Może jednym z nich będzie to dotyczące mojego większego i świadomego zaangażowania w ochronę przyrody i środowiska naturalnego. Zróbmy to dla siebie, ale przede wszystkim dla naszych dzieci i kolejnych pokoleń.

Dolina Biebrzy to jeden z najbardziej cennych obszarów przyrodniczych nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Niejeden mieszkaniec aglomeracji miejskich zazdrości nam, że żyjemy w tak wyjątkowym, pięknym, z czystym powietrzem zakątku. Dlatego tym większa ciężka na nas odpowiedzialność by o naszą „małą ojczyznę” troskliwie i wspólnie zadbać. Niestety, również nad Biebrzą szczególnym wyzwaniem są dotykające nas bezpośrednio problemy ocieplania klimatu i raptownie malejącej różnorodności biologicznej. I choć wydaje się nam, że nie mamy na to wpływu jako jednostka, to jest to błędne myślenie. To ja, to Ty, to każdy z nas może się zatroszczyć o środowisko naturalne dokonując codziennych wyborów: np. oszczędzając wodę i energię, używając mniej plastiku, dokonując racjonalnych i przemyślanych zakupów czy ograniczając jazdę samochodem na rzecz roweru. Każdy taki mały gest w stosunku do środowiska naturalnego ma wielkie znaczenie dla jego ochrony i naszego lepszego, i bezpieczniejszego życia. Zatem trzymajmy się zasady „myśl globalnie, działaj lokalnie” i już dziś podejmijmy działania by chronić nasze wspólne środowisko naturalne nad Biebrzą, by chronić naszą Planetę!

Biebrzański Park Narodowy realizuje w ramach przedsięwzięcia działania edukacyjne głównie na terenie 18 gmin i 5 powiatów leżących w otulinie i na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego. Zasięg przedsięwzięcia obejmuje: dzieci, młodzież, dorosłych – mieszkańców województwa podlaskiego, a także przyległych województw, tj. województwa warmińsko-mazurskiego, województwa mazowieckiego, jak również mieszkańców Polski i zagranicy, w tym turystów odwiedzających Biebrzański Park Narodowy.

Działania realizowane są przez organizację warsztatów, szkoleń, konferencji, happeningów, konkursów, wydawanie wydawnictw edukacyjnych, a także przez działalność edukacyjną i promocyjną w mediach.

Sfinansowano ze środków
**NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ**

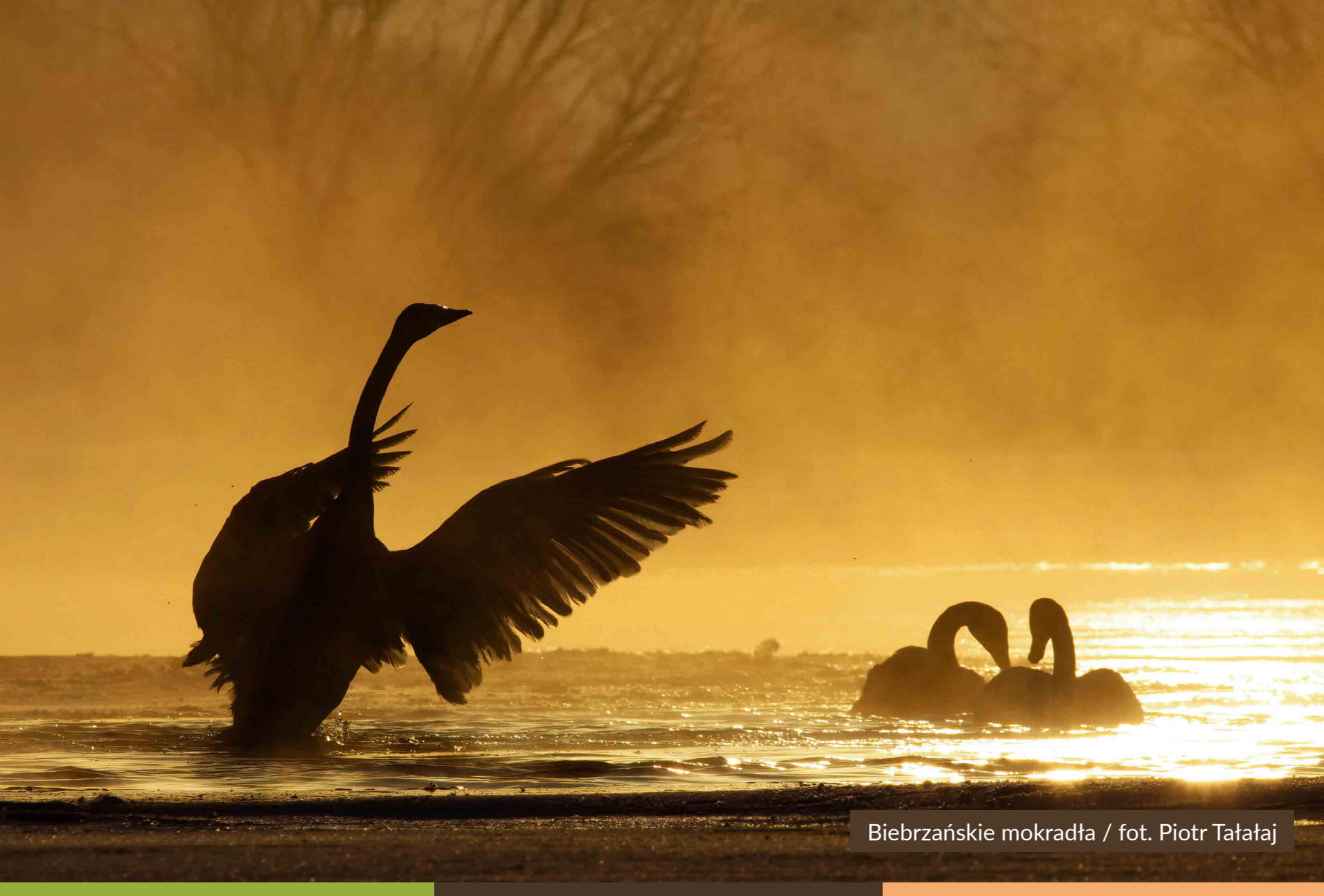
Bóbr / fot. Piotr Tałałaj

Biebrzański Park Narodowy jest największym parkiem narodowym w Polsce. Chroni jedne z najcenniejszych obszarów bagiennych w Europie. Tereny te mają ogromne znaczenie dla zachowania bogactwa roślin, zwierząt i różnorodności krajobrazu. Bagna biebrzańskie nazywane są „ptasim rajem”. Zaobserwowano tu niemal 70% gatunków awifauny Polski! Dla niektórych gatunków, takich jak: wodniczka, orlik grubodzioby, dubelt czy uszatka błotna, dolina Biebrzy jest jedną z ostatnich ostoj w Europie. Bird Life International uznał te tereny za ostoję ptaków o randze światowej. Mało który region w Polsce może poszczycić się tak dużą liczebnością najbardziej okazałego storczyka – obuwika pospolitego czy jednego z najrzadszych motyli krajowych – niepylaka mnemozyny. Występuje tu także kilka rodzin wilków, spotykane są rysie, bobry i wydry. Królem mokradeł jest jednak łoś. Biebrzańska populacja tego gatunku jest największa w Polsce i liczy ok. 600 osobników.

Styczeń 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31											

11 stycznia – Dzień Wegetarian

Biebrzańskie mokradła / fot. Piotr Tałałaj

Biebrzański Park Narodowy już w 1995 r. został wpisany na listę obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym w ramach Konwencji Ramsarskiej, czyli najcenniejszych mokradeł na świecie. Właśnie te środowiska, na równi z lasami, warunkują stabilność życia na ziemi.

Torfowiska schładzają klimat, zmniejszając ilość dwutlenku węgla w atmosferze i ograniczając w ten sposób efekt cieplarniany. Spełniają wiele różnych funkcji przyrodniczych, gromadząc organiczne zasoby węgla i azotu, oczyszczając wody, hamując odpływ wód podziemnych do rzek, magazynując wody podziemne i powierzchniowe.

Niestety ponad połowa obszarów podmokłych w skali światowej zanikła lub została trwale zniszczona w ciągu ostatniego stulecia.

Łuty 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29										

2 lutego – Światowy Dzień Mokradeł

Kumak nizinny / fot. Jakub Spodymek

Nie ma lepszego katalizatora w biosferze lądowej niż naturalne torfowiska, które wychwytyją dwutlenek węgla z atmosfery i zatrzymują węgiel wewnątrz.

Bagna to magazyn węgla w torfie – glebie składającej się z martwych szczątków roślin, które nie uległy całkowitemu rozkładowi w mocno uwodnionym środowisku beztlenowym.

Marzec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31							

3 marca – Dzień Dzikiej Przyrody
14 marca – Dzień Sprzeciwu Wobec Tam
21 marca – Dzień Lasów, Dzień Wierzby

22 marca – Dzień Wody
23 marca – Godzina dla Ziemi

Remiz / fot. Błażej Felczak

Torfowiska zajmują zaledwie 3% powierzchni lądowej świata, ale zawierają więcej węgla niż atmosfera, a nawet dwa razy więcej niż znajduje się go w całej biomase roślin lądowych.

Węgiel ten gromadzony był przez tysiące lat, odkładając się w pokładach torfu.

Kwiecień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30												

1 kwietnia - Międzynarodowy Dzień Ptaków
4 kwietnia - Dzień Bezdolnych Zwierząt
7 kwietnia - Dzień Bobra

22 kwietnia - Dzień Matki Ziemi
25 kwietnia - Dzień Świadomości Zagrożenia Hałasem

Niepylak mnemoszyna i obuwik pospolity / fot. Błażej Felczak

W skali świata osuszono 15–20% powierzchni torfowisk, a w Polsce ok. 90%. Odwodniona gleba torfowa zaczyna się szybko utleniać biologicznie przy udziale bakterii, grzybów i innych mikroorganizmów. Wówczas węgiel skumulowany wcześniej w torfie wraca ponownie w postaci dwutlenku węgla do atmosfery, przyspieszając tym samym ocieplanie się klimatu.

Naukowcy szacują, że wszystkie zdegradowane mokradła świata emitują rocznie dwa miliardy ton dwutlenku węgla, czyli ponad 5% antropogenicznych emisji tego gazu cieplarnianego na świecie.

Mokradła to najtańszy sposób na pochłanianie i przechowywanie węgla, wystarczy tylko zadbać o ich odpowiednią wilgotność, zamiast brutalnie i bezmyślnie eksploatować.

Maj 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31									

6 maja – Dzień Ptasich Chórów
 11 maja – Dzień Ptaków Wędrownych, Dzień bez Śmiecenia
 21 maja – Europejski Dzień Obszarów Natura 2000

22 maja – Dzień Praw Zwierząt, Dzień Różnorodności Biologicznej
 24 maja – Europejski Dzień Parków Narodowych

Sóweczka/ fot. Beata Głębocka

Z powodu zanieczyszczeń powietrza umiera rocznie 9 milionów ludzi, w tym 500 tysięcy w Unii Europejskiej i blisko 50 tysięcy w Polsce. Światowa roczna emisja dwutlenku węgla wynosi około 50 miliardów ton, z czego najczęściej pochodzi z zużycia paliw kopalnych. Do zanieczyszczenia powietrza przyczyniają się również wycinki lasów, niewłaściwa gospodarka gruntami, emisja gazów cieplarnianych, jak np. metanu i podtlenku azotu.

Do działań, które ludzkość musi podjąć w ciągu trzech najbliższych dekad, należy redukcja o jedną trzecią obecnych emisji dwutlenku węgla. Wymaga to rozwoju i wdrażania tzw. zielonej energetyki oraz zmniejszenia o połowę emisji pochodzącej z przemysłu, intensywnego rolnictwa, hodowli bydła, transportu i budynków. Konieczne są również zmiany w stylu codziennego życia, który szczególnie w krajach bogatych prowadzi do marnotrawstwa cennych zasobów. Kolejnym wyzwaniem jest wyłapywanie dwutlenku węgla z instalacji energetyczno-przemysłowych, a także bezpośrednio z powietrza.

Czerwiec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30							

5 czerwca – Dzień Ochrony Środowiska
 8 czerwca – Dzień Cyrku bez Zwierząt
 15 czerwca – Dzień Wiatru

17 czerwca – Dzień Walki z Pustynnieniem i Suszą
 30 czerwca – Dzień Motyla Bielinka Kapustnika

Łyska / fot. Jakub Spodymek

Łącznie od wybuchu rewolucji przemysłowej ludzkość wyemitowała tyle gazów cieplarnianych, że stężenie dwutlenku węgla w atmosferze wzrosło prawie o połowę, a średnia temperatura na Ziemi wzrosła o 1,1 stopnia Celsjusza. Wyższa temperatura ma duży wpływ na poważne zmiany klimatu, biosfery oraz układu lądów i wód. Przewiduje się, że pod koniec XXI wieku może ona wzrosnąć nawet o 5,7 stopni Celsjusza. Jeśli w bieżącym stuleciu chcemy ograniczyć globalne ocieplenie do w miarę bezpiecznego wzrostu o 1,5 stopnia, to do 2050 roku musimy ograniczyć emisję gazów cieplarnianych do zera.

Lipiec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31											

1 lipca - Dzień Owoców
19 lipca - Dzień Wilka

Kszyk / fot. Przemysław Kumorek

Korzystając z tradycyjnych źródeł energii, a więc opierających się na wykorzystaniu węgla, gazu i ropy naftowej, przyczyniamy się do ocieplania klimatu. Jednym ze sposobów przeciwdziałania temu procesowi jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czyli naturalnych zjawisk i zasobów Ziemi, jak m.in. promieniowanie słoneczne, wiatr, wodę, pływy morskie czy ciepło z wnętrza ziemi (energia termalna), które nie emitują dodatkowego dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych. Produkcja własnego prądu (m.in. dzięki panelom fotowoltaicznym) ma pozytywny wpływ na klimat.

Dodatkowo pozwala na zaoszczędzenie pieniędzy i dąży do samowystarczalności energetycznej.

W efekcie miasta i wsie stają się czystsze i cichsze.

Sierpień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

8 sierpnia – Wielki Dzień Pszczół
20 sierpnia – Dzień Komara
25 sierpnia – Dzień Polskiej Żywności

Uszatka błotna / fot. Beata Głębocka

Obecnie naszej planecie zagraża niedobór wód słodkich, co jest ściśle związane ze zmianami klimatycznymi. Głównym źródłem odnowienia zasobów wody są opady atmosferyczne, tymczasem coraz częściej mamy do czynienia z pogłębiającym się deficytem wody i suszą. Rozwój przemysłu i intensyfikacja rolnictwa, wzrost liczby ludności, a także zmiany klimatyczne powodują coraz większe zużycie zasobów wodnych, dlatego tak ważna jest nasza troska o ich stan.

Dzięki codziennym, prostym czynnościom, mądrym wyborom i zmianom niektórych nawyków, możemy się przyczynić do zmniejszenia zużycia wody.

Oszczędzaj wodę m.in. przez:

- zastąpienie ręcznego zmywania naczyń zmywaniem w zmywarce, co pozwala na o wiele mniejsze zużycie wody,
- zamianę kąpieli w wannie na szybki prysznic,
- zakręcanie wody podczas mycia zębów,
- wykorzystywanie deszczówki do podlewania roślin w ogrodzie,
- mycie warzyw i owoców w misce, aby móc wykorzystać zużytą wodę do podlewania roślin w ogrodzie,
- włączanie pralki dopiero wtedy, kiedy jest napełniona ubraniami i używanie energooszczędnych programów.

Wrzesień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
													1
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30													

16 września - Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej
18 września - Dzień Monitoringu Wody

19 września - Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk
22 września - Dzień bez Samochodu
30 września - Dzień Rzek

Zaskroniec zwyczajny / fot. Błażej Felczak

Niestety, obecnie w naszym kraju głównym źródłem energii jest węgiel. Do 2050 roku 70% zapotrzebowania na energię będzie musiało być jednak zaspokajane wyłącznie ze źródeł odnawialnych.

Oszczędzaj energię przez:

- wymianę żarówek na energooszczędne typu LED,
- wykorzystanie sprzętu AGD czy RTV, który charakteryzuje się wysoką klasą energetyczną,
- gotowanie tylko takiej ilości wody, która jest akurat potrzebna,
- gaszenie światła,
- wyłączenie urządzeń i odbiorników, gdy są nieużytkowane,
- używanie zmywarki i pralki, z wykorzystaniem programów „eko”,
- nie marnowanie jedzenia – kupowanie potrzebnej ilości,
- wybieranie produktów lokalnych i sezonowych.

Październik 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31										

1 października – Dzień Wegetarianizmu
2 października – Europejskie Dzień Ptaków
4 października – Dzień Zwierząt

10 października – Dzień Drzewa
14 października – Dzień Zmniejszania Skutków Klęsk Żywiotowych

Łoś / fot. Beata Głębocka

PAMIĘTAJ!

PRODUKCJA KAŻDEJ,
CHOĆBY NAJMNIEJSZEJ RZECZY
ZUŻYWA PRĄD, WODĘ
I EMITUJE DWUTLENEK WĘGLA.

Ogranicz emisję dwutlenku węgla przez:

- korzystanie z odnawialnych źródeł energii przy wykorzystaniu wody, powietrza i słońca,
- modernizację systemów grzewczych,
- częstsze korzystanie z roweru lub transportu publicznego - autobusu, pociągu czy tramwaju zamiast samochodu.

Listopad 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30								

1 listopada - Dzień Wegan
4 listopada - Dzień Gryzonia
10 listopada - Dzień Jeża

25 listopada - Dzień bez Futra
28 listopada - Dzień bez zakupów

Zimorodek / fot. Przemysław Kumorek

Przemek Kumorek

Już dziś zacznij działać dla ochrony różnorodności biologicznej oraz ograniczenia emisji spalin, wykorzystania plastiku i zużycia wody.

- Ogranicz powstawanie odpadów przez:
- zamianę produktów w opakowaniach na produkty kupowane na wagę,
  - wykorzystanie ekologicznych toreb wielorazowego użytku,
  - kupowanie opakowań bez plastiku,
  - pakowanie posiłków w pojemniki wielorazowego użytku,
  - unikanie zakupu przedmiotów jednorazowego użytku.

SEGREGUJ ODPADY!

Segregując surowce, takie jak: papier, szkło, tworzywa sztuczne i metale, a także odpady biodegradowalne, dajemy im „drugie życie”.

Grudzień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
													1
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31												

5 grudnia – Dzień Gleby
10 grudnia – Dzień Praw Zwierząt

19 grudnia – Dzień Wiecznie Zielonych Roślin
20 grudnia – Dzień Ryby

